

2004

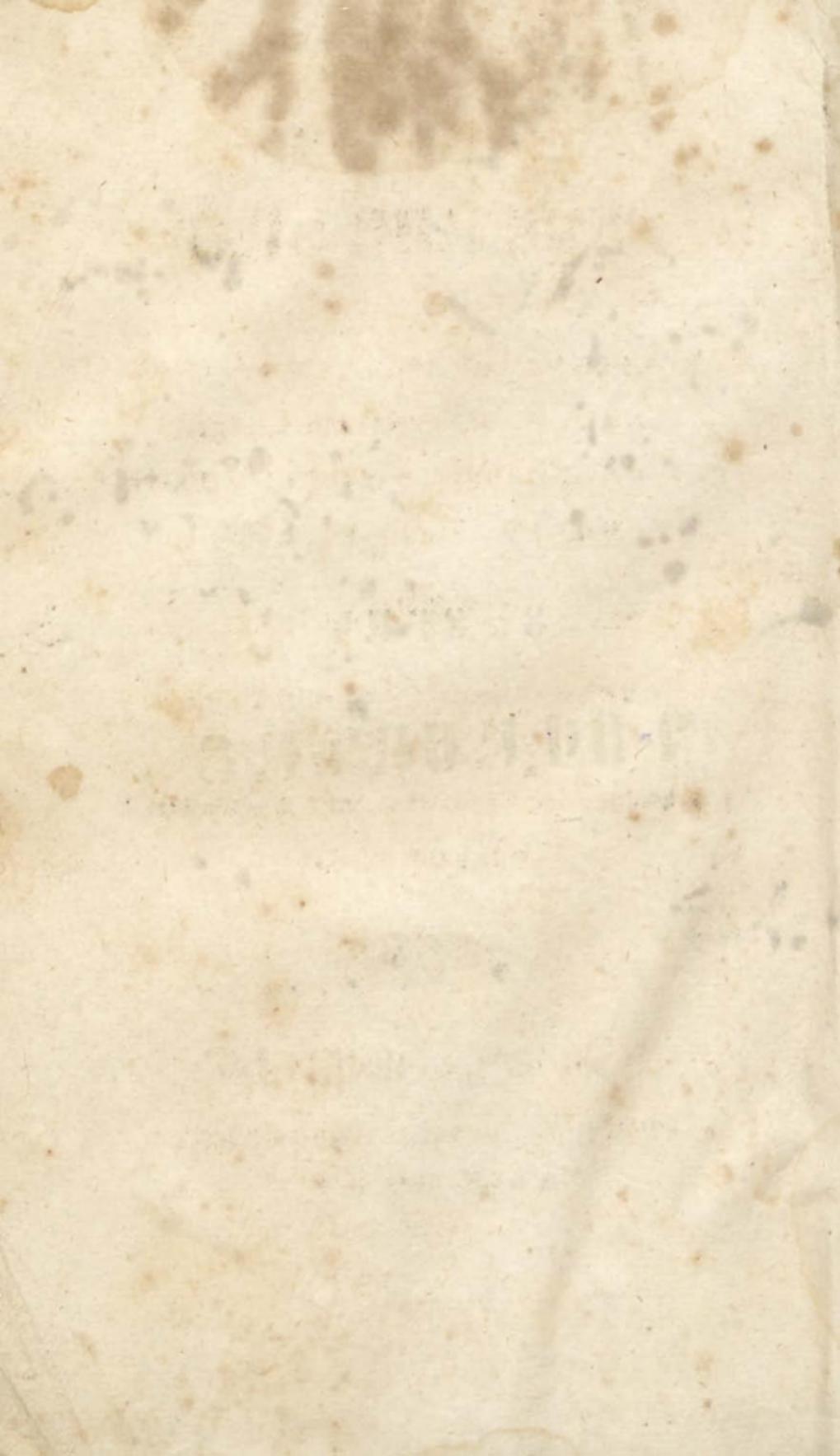

ՏԵՇՐԵԿ

ԳԱԱԾՈՒՅՑ

264

3 - 36

4895

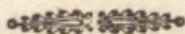
1508-47

264
5-36

ՏԵՍՐԵԿ

ԳՈՎԱՇԽԵՑ

Ի ՎԵՐԱՑ ՀԱՄՕՐԵՆ ՏՆՈՒՆԱԿԱՆ
ՍՈՒՐԲ ՈՒԽՏԱՏԵՎԵԱՑ
ՈՐՔ ԵՆ ՑԱՍՏՈՒՏԱՎԱՀՐԱԾ ՔԱՂԱՔԻ
ՍՈՒՐԲ ԵՐՈՒՍԱՆԵՄ

Ի ՎԵՐԱՑ ԱԹԱՋԻՆ ՏՊԱԳՐԵԼՈՅՆ
ՏԻՊ ԵՐՈՐԴ
Ի ԽԵԴԻՑ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԵՒ ԶԵՐՄԵՌԱՆԴ
ՈՒԽՏԱՏՈՐԱՑ

Ի ՍՈՒՐԲ ԵՐՈՒՍԱՆԵՄ
Ի ՑՊԱՐԵՆԻ ԱՐԲՈՑ ՑԵԿՈՎԵԵԱՑ
1830 Ապ Ա. 6

4895

28245-6

Առ-ըն և մասուր գեղեցկան ի՞յս,
Քըլապոնէլոյ պարծանք և յոյս =

38572.67

ՏԵՐԱՅԻ ԳԱՐԱՎԱՐԻ
ԵՐԻԿՈՒԾ ՊԱՐ

Ե ՅՈՐԴՈՐՈՒՄՆ ՈՒԽՏԱՓԱՓԱԴ ՀԱՏԱՏԱՑԵԼՈՑ

Ա Կ Ե Մ Ա Հ Յ քաղաք ծովան մօ տիկ ,
Ե րուսաղէմ խիստ խորո տիկ .
Ա ն մահութեան բուրէ հո տիկ ,
Ե կայք ՚ի սուրբ Ե րուսա զէմ :
Ե րուսաղէմ է ծաղկեալդաշտ ,
Յ որում քնակին շատ խաչապաշտ .
Տ է ր մեր Ք րիստոս ընդ մեզ է հաշտ ,
Ե կայք ՚ի սուրբ Ե րուսա զէմ :

Երուսաղեմ	է սուրբ քաղաք ,
Յամին օր գոյ	անդ պատարագ ,
Որոյ շընորհն	է մըշտա ծագ ,
Եկայք ՚ի սուրբ	Երուսա զէմ :
Երուսաղեմ	յոյժ փառաւոր ,
Եկողին է	գանձ հոգեւոր ,
Մահտեսութեան	անուն տայ նոր ,
Եկայք ՚ի սուրբ	Երուսա զէմ :
Երուսաղեմ	Վեց դուռն ունի ,
Մըտանողաց	մեծ շնորհ լինի .
Զի քաղաք Տեառ	Ծն անուա նի ,
Եկայք ՚ի սուրբ	Երուսա զէմ :
Ոուրբ Փրկիչն է	բանտ Քրիստոսի ,
Հրեշտակապետն	՚ի նոյն կար գի .
Սուրբ Յակոբ է	Վահք պանծալի ,
Եկայք ՚ի սուրբ	Երուսա զէմ :
Յորդանան գետ	մըկրտութեան ,
Սուրբ Վերնատունն՝	հաղորդութեան .
Սուրբ Գողգոթայն՝	խաչելու թեան ,
Եկայք ՚ի սուրբ	Երուսա զէմ :
Ոուրբ Յարութիւն	է բարձրա շն ,
Յօրինուածն է	գեղեցկո ըն .

Բազման դիմել
Եկայք ՚ի սուրբ
Առւրբ Յակոբն է
Աւագ խորանն
Պօղս Պետրոս
Սուրբ Գևառին
Վլսադրին դուռն
Անդ մերձակայք
Հոգւով ցընծան
Եկայք ՚ի սուրբ
Օսունը եղեալ
Եւ խնդրուածք
Յորդ արասասուօք
Եկայք ՚ի սուրբ
Առւրբ Յակոբն է
Արեգական
Պարգեւ տուեալ
Եկայք ՚ի սուրբ
Առւրբ Յակոբն է
Վարդապետաց
Քըսան և հինգ
Եկայք ՚ի սուրբ
աշխարհ ամեն,
Երուսա զէմ:
բարձր չի նած,
սոկեջը բած.
վլրան դըրած,
յինքն է թաղած:
յորժամ բանան,
փըղձկին և լան.
ուրախա նան,
Երուսա զէմ:
զայն համբուրեն,
բազում տոնեն.
զոգիս մաքրեն,
Երուսա զէմ:
զարմանա լի,
նըման փայլի.
Հայոց ազգի,
Երուսա զէմ:
բազմասե զան,
հանդիսա բան.
ունի խորան,
Երուսա զէմ:

Առւրբ	վերնատունն	Երբ	ոք	հայի,
Սուրբ	նշանէն	անդ	զարհուրի.	
Յանոյշ	հոտոյն	յոյժ	ըղմայ լի,	
Եկայք	'ի սուրբ	Երուսա	ղէմ:	
Առւրբ	Յակոբն է	գանձ	բարե լի,	
Բոլորն	ամէն	Եկեղե	ցի.	
Ուխտաւորաց		ուխտատե	ղի,	
Եկայք	'ի սուրբ	Երուսա	ղէմ:	
Եջմիածինն		յետոյ	շի նած,	
Սուրբ	Աինա նոր	խորան	օ ծած.	
Ի վերայ	սուրբ	Երից	վի մաց,	
Եկայք	'ի սուրբ	Երուսա	ղէմ:	
Կորոդ	շինեալ	կանանց	տե ղի,	
Որ վերնատուն		անուամբ	կոչի.	
Երկու	խորանք	կան յայն	վայրի.	
Ուր պատարոդ		մատուցա	նի:	
Յընթրեաց	խորան	'ի հինգ	շաբթի,	
Յաւագ	աւուրս	սուրբ	շաբաթի,	
Եւ	'ի միւսում	սուրբ	խորանի,	
Ի սուրբ	տօնին	վարդավա	րի:	
Ի սէր քո	սուրբ	օրհնեալգլխին,		
Երկու	արքայք	սիրով	վա ոին.	

ՄԵԾՈՒՆ	ՏՐԴԱՅԻ	և ԿՊԱՊԱՆ դին :
ՍՈՒՐԲ ՀԱՅԱՍՏՈՎ		առ քեզ Եկին :
ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՅՈՒՆԵԱԾ		ՏԵՐՆ ամե նին :
ԱՂՋՐՄԵԼՈՎ		գործայս ձեռին :
ԼԱԵԼ տացէ		ինձ ծառայ ին :
Ե՛Կ օրհնեալ ձայնն		աստուածայ ին :
ՈՐ մեղաւոր		Եմ Հովա ծին :
Դու ես իմ յոյս		ԱՅՈՒՆԵԱԾԱ ծին :
Բարեխօսեա		առ Միա ծին :
Յիսուս որդիդ		յաւուր մե ծին :

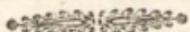

Տաղ պարմաբանօրեն ՚ի վէրայ ԳԱԼՅԱՌԻ
որբոյն Յակովայ :

ՔԸՆԻՍՏՈՍԻ	սուրբ ԳԵՐԵԶՄԱՆ :
ՄԻՉԱ կանթեղք .քո	են ՚ի վառ ման :
ՈՐՔ ուխտ դնեն	և առ քեզ գան :
ԱՄԵՆԵցուն	Եր օդնա կան :
ԱԽՈՒՐ ըզՅակոր	ԳԼԽԱՄԵ ցին :
ԿԱԽ ՚ի Սաղիմ	ամփոփե ցին :
ԵԿԵՂԵցի	Հիմնարկե ցին :
ՍՈՒՐԲ ԳԼԽԱՊԻՐ	անուանե ցին :

Եպա Հրեշտակը
Զառանց գլխոյ
Հրամանաւն
Ի Սպանիա
Եւ քաղաքն այն
Զմարմինն եղին
Ի յազդմանէ
Ընդ այգն եղեւ
Կաղքըն և կոյրը
Եկին լուանիլ
Անդ պատահեալ
Բըժըշկեցան
Ուրախութեամբ
Մեծ աւետիս
Յոր թէ ռամիկ
Զարմանալեօք
Խորհրդակցեալ
Ի գետըն յայն
Տեսեալ ըզնա
Անդլուխ Վատուած
Ռերեալ բեհեղ
Եւ 'ի քաղաք
անտի առին,
նորին մար մին,
աստուածայ ին,
քաղաք տարին:
Եր մերձ գետոյն,
յեղըր ջը բոյն.
Վատուած հոգւոյն,
գալ ժողո վայն:
միահո զոյն,
'ի մէջ գետոյն.
Նոյն սուրբ մարմնոյն,
յամէն ցաւոյն:
դարձեալ 'ի տուն,
մարդկան ետուն.
թէ իմաս տուն,
լրցան համբուն:
ընդ ար քային,
ջոկ ջոկ գոյ ին.
արտասուէ ին,
անուանէ ին:
զայն պատե ցին,
անդ հանգուցին.

Պատուեցին յոյժ և պաշտեցին,
Իբրեւ զԱստուած մեծացու ցին :
Վինչեւ սուրբըն Պօղոս գը նաց ,
Քարողել անդ ըղբանն կը նաց .
Սպանիացւոց միտսն ե բաց ,
Դա մեր եղբայրն է մինչ ա սաց :
Վոլորութիւնք նոցին բարձան ,
Ի պաշտմանէ կըւոց դարձան .
Եւ Քրիստոսի հետեւեցան ,
Աբբայութեան արժանացան :

Դարյեալ պատմաբար ՚ի վէրայ սրբոյն Յակովոյ :

Անմաքեսւո սուրբ Յակովը
Որդին որոտման ,
Զոր կալեալ չարչարեր
Հերովդէս աբբայն .
Եղեւ նա գլխատեալ
յաղդէն տիրասպան ,
Զի զբաժակըն ըմպել
Տեառն էր հըրաման :

Ընդ սուրբ Կյան տիրամօր
առաքեալն Յավշան ,
Մինչ կոյին վարանմամբ
զՅակավըայն կալման .
Հըրեշտակըն բերեալ
զգլուխն պատուական ,
Եդ նոցա առաջի
կոծով թախծութեան :
Օսր առեալ հանգուցին
զգլուխն սրբազան ,
Ի տեղւոջ պատշաճեալ
զՏեառնէ գոհացան .
Ուր վանք մեծ շինեցաւ
թագաւորական ,
Ի ձեռըն Կոստանդիու
և մեր Տրդատայն :
Ընդ սուրբ Լուսաւորչին
ազգիս Հայկազնեան ,
Էր սուրբըն Սեղբեստրոս
ոլապըն Հուովմայն .
Շինեցին յոյժ սիրով
զտեղիս սրբութեան ,

Ըղոաճար Յարութեան
և զայլսն ամենայն :
Հաստատեալ մայր աթոռ
առաքելական ,
Զտաճարն սուրբ Յակովը
Պատրիարքական .
Որ է վայր ցանկալի
ազանց ամենայն ,
Եւ աղդիս Արամեան
պարգեւ սեփական :
Արդ է մեծ և պայծառ
վանք Երկնանըման ,
Գյլմադիր սուրբ Յակովը
փառօք աննըման .
Տուեալ Տանս Թորդոմոյ
ընծայ յատկական ,
Ուխտաւորաց բազմաց
հանգիստ օթարան :
Առ ոտըս Յակովը
գերահրաշ Ուխտին ,
Գան յամեն ՚ի կողմանց
և անդ ժողովին .

Եւ առնեն բարեխօս
ըզնա Արարչին ,
Ազօթիւքն արժանի
գոլ վերին դրախտին :

Գովասանութիւն ՚ի վերայ հասն և հինգ ինը-
նայն՝ որ ՚ի սուրբ Յակովայ ուխտին :

Կյախ և յառաջ դաւագ խորանն ,
Աւնուլ ՚ի վեպ է ինձ հրա ման .
Որ է պայծառ և աննը ման ,
Ունի ըզտիպ արեգա կան :
Եւ ՚ի ներքս սորին սլան ծայ ,
Մարմին եղբօր Տեառն Յակովայ .
Որ ՚ի հրէլց ըսպանաւ նա ,
Ուր մինչ և ցայժմ ամփոփեալ կայ :
Յերկուս կողմանս սուրբ սեղա նին ,
Երկու խորանը կան ՚ի կար գին .
Մին է սրբայ Աստուածած նին ,
Խակ միւսըն սուրբ Կարասե տին :

Եւ ՚ի վերաց	սոցին հի մահ :
Երկու փոքրիկ	կան այլ խորան :
Սուրբ Պօղոսի	և Գետրո սի :
Առաքելու	ցըն սրբա դան :
Յաջմէ կողման	սոյն տաճտ բի :
Գոյ սիրուն մի	եկեղե ցի :
Յանուն որբոյ	Եջմիած նի :
Ուր կոյ սեղան	սուրբ Մինայ ի :
Դէպ ՚ի դըրան	կողմըն դարձցիս :
Եւ ՚ի սանդխոց	դու վեր ելցես
Երկու խարան	ոյլ ևս տեսցես :
Մերս սիրով քով	Համբուրես ցես :
Մինն ընթրեաց	սուրբ Խորհրդին :
Աշխափախման	Ե երկրար դին :
Նորոգ եղեւ	Հինուածք սոցին :
Նախ քան ըզծեփ	սուրբ տաճտրին :
Վերնատանէն	՚ի վայր ի չեալ :
Յաւանդատու	նըն գընա ցեալ :
Ստեփաննոս	Ե սա կո չեալ :
Ուր ՚ի սէր Տեաւն	Նախ վըկայ ետ :
Երկ սեղանով	Նա յոց փոյ լի :
Մինրն յանուն	

Միւսըն է սուրբ
Արք սիրելիք
Կոյ անդ այլ և
Հայրապետի
Վինաց փայտին
Երկու հագարք
Եւ դու ասաի
Տես ըզսեղան
Աւր ամիտիետ
Մեղ պարգեւեալ
Է մերձ սորտ
Գոյ անդ աղնիւ
Եւ սուրբ Մինաս
Բլ յարաժամ
Աւր սակեղէն
Խաչ և կանթեղ
Մրբոց մասունք
Մեծաւ խնամօք
Գոն անդ և այլ
Ազնիւ շքքեղ
Առբոյն Սարգսի
Զօրավարաց

Սունիաննո մի
ևն Քրիստո մի
մեծ աւտ զան
Անրզի անուան
՚ի յերեւ ման
մըկըտե ցան
դալ ՚ի կարգին
սուրբ Գլխադրին
է գլուխ նորին
գոնձ մեծագին
երկաթ դուռ մի
ովահարան մի
նա անուա նի
փակեալ սլահի
արծաթե զէն
անօթե զէն
բոլորն ա մէն
պահին անդէն
երկու խո ըան
և աննը ման
և Մինա սայն
մեծաց անուան

Ալից սորա է և գամիքա բան ,
Մաքուր տառպան սուրբ Մակարացն .
Զի ՃԱթու յայս նատաւ և այն ,
Աստ ամփոփեալ յետ իւր մահուտն :
Ի վերայ սոցա սուրբ Խոտչ շինեալ ,
Կան այլ երկու մատուռ կազմեալ .
Առաքելոց մինն անուանեալ ,
Սուրբ Համբաղձման միւօրն կո չեալ :
Դոյ արտաքայ սուրբ տաճա թի ,
Եօթին սեղան ցայժ պանծա լի .
Երկուքն ՚ի մէջ գաւթին մե ծի ,
Է Նիկողեաց եւ գէոր գի :
Չորսըն ՚ի մէջ սուրբ Յորո սի ,
Որ է յաստեկ եկեղեւ ցի .
Շինեալ ողնիւ և գովեր լի ,
Զեւամբ Հեթում թագաւոր թի :
Վւ ՚ի տանիս սոյն ասաճա թի ,
Գոյ և փոքրիկ սյլ մատուռ մի .
Որ Հոգին սուրբ նա անուա ՚ի ,
Անտի սուրբ Աբու ուն աեսա ՚ի :
Սոք լիցին միշտ անխօս փան ,
Մեզ օդնական և ոլահա պան .

Որք թուեցան յայս երդա բան ,
Քսան և հինգ ահա խո բան :

• • • • • • • • • •

Ե վեց որբայն Յակովայ Գովեա :

Ա սուրբ Յակովը ամէնօրհ նեալ ,
Միրով Հոգւոյն դու առլը ցեալ .
Զի սուրբ անունդ է հըռչա կեալ ,
Բոլոր յաշխար հըս աստածեալ :
Ճեղեալ դիմեն վառեալ սի րով ,
Ուխտաւորըն անհուն ծո վով ,
Տիւ և գիշեր արտատուե լով ,
Ե յօդնութիւն զքեղ կոչե լով :
Օի որք սիրով առ քեղ դի մէն ,
Արտատուելով զկուրծս բաղխեն ,
Փութով առնուն զոր ինչ խընդրեն ,
Արեամբ ներկեալ քո սուրբ Գլուխն :
Վրդ՝ աղաջեմ բարեխօս լեր ,
Մի դադարիր առ Հեր .
Արտղ ապէս օգնական լեր ,
Ուխտաւորոցն ընծայա բեր :

Ուխտաւորքնե	Երբ դան ժաման,
Զվիշտո բոլոր	անեղ մնուա նան.
Ի մէջ գաւթին	Ճեմեալ ցըն ծան,
Հոգւովլ հրձուեալ	ուրախա նան:
Երանի ստոմ	փափաքս զաց,
Ուխտաւորաց	այն եկո զաց,
Զոտւրբ տեղիս	համբուրս զաց,
Կային դշնորհո	փոյելո դաց,

卷之三

የመለከተውን በቻ ከ ደንብ ስምምነት በኋላ ተደርጓል

ՅԵՍՈՒԾՈՅ շինեալ քաղաք պատուական,
ցանկալի զուարթնոց և որդւոց մարդկան.
Զքեզ նորագեաց դաւիթ մեծ արքայն,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական.
Մամահ արքային դու ես բնակարան,
Որդւոյն Աստուծոյ վայր տնօրէնութեան.
Աղինք ամենայն գալ առ քեզ ցանեկան,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման:
Համարին երկնից համաձեւա կան,
Առ դիրո աստեղաց ի հաստատութեան.

Ընդ կենդանակերպարն երկուսա սան ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական :
Որդւսյն Յակովը առւար սեփա կան ,
Վիճակաւ անկար տոհմին Յուդուեան .
Քեզ շինեաց տաճար Սովովմոն ար քայն ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աներ ման :
Տուրէ միշտ 'ի քէն հոտ անմահութեան ,
Վարդի շուշնի խնկոյ զանա զան .
Կամ աղնիւ իւղոց նարդից բալս սան ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական :
Քաղաք ես դու մեծ թագաւորա կան ,
Ի քեզ կառուցաւ նոր Սովոմն եան .
Աշխարհամատրան տաճար Յարսւթեան ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աներ ման :
Աղիւր Սելովամ ջուր անմահութեան ,
Բղխեալ զովտրար ծարաւ բընութեան .
Դու մեզ նոր Սիսն քրիստոնէաւ թեան ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական :
Հաճեցաւ 'ի քեզ Տէրըն վերնա կան ,
Վէմընտիր եղեալ 'ի գլուխ ան կեան .
Զի ինքըն Քրիստոս 'ի քեզ յարտ ժամ ,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աներ ման :

Եսու եղեւ հոգւոյ փրկութիւն մարդկան,
Որ եւ իսկ ՚ի խաչ Տէր ՚ի Գողդո թայն.
Յանցանքն Ազամոյ Եւսցի թռ զան,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական:
Եր երկինք յերկրի հրաշավառա կան,
Դու նոր արեւելք նոր արեգա կան.
Կորոգեալ ցնծան դասք քրիստոսական,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման:
Եռ քեզ գանձ բաղտւմ հոգեւորա կան,
Որով լիանան աշխարհ ամե նայն.
Կախ և առաջին Տեառըն գերեզման,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական:
Յոյժ ահեղագոչ իշմամբ մեծաձայն,
Գոր առնեն մուղայք միշտ համանգոմայն.
Մեզ քրիստոնէից լեր դու օդնական,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման:
Ե՛ գեթսեմանի ձորն արքունական,
Ուր Ապտուածածնին դիրն է և տապան.
Անդ լինելոց է վերջին դատաստան,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական:
Եմենայն որբոց եօ ընկունու բան,
Եւ մեղաւորոց մարդկան քառ որոն:

Ե .քէն մտանեն ՚ի յերկնից խորան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման։
 Ոիրու երկրի ես գու Տերառն աիրա կան։
 Հանգոյն Աթոռոյն քերտվրէա կան։
 Ոսից Արարչն եղէր պատուանդան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական։
 Արդ՝ չունիմ կարիք զոր քեզ է արժան։
 Շարքառել բանիւք գովասանա կան։
 Կամ տաղիւ շափել երգ ներբողա կան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման։
 Չնծութիւն ես գու աշխարհի համայն։
 Առաւել Հայոց տղթիս Արամեան։
 Որք սեռն սիրավ գիմեն առ քեզ գան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական։
 Երեք տաճար են առա Հիացա կան։
 Մեծին Յարութեան և սուրբ ծննդեան։
 Եւ սուրբն Յակովը փառաւորա կան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման։
 Արքային Երկնից բարելի սե զան։
 Խունկ և պատարագ ՚ի .քէզ վերա նան։
 Շնորհը ՚որ Հաղւոյն քեւ առ մեզ միշտ գան։
 Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական։

Եղցեալ տօմարիս մեր յարեթա կան,
Հաղար և ութսուն թիւն եր ՚ի լըրման,
Յակովը այս երդ քեզ ընծոյեցան,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման:
Եին անեղին՝ սուրբ Երրորդութեան,
Փառք և գոհութիւն միշտ և յաւիտեան.
Արտ զմեզ արժան քոյին տեսութեան,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք պատուական:
Դասք Երկնից զօրաց շուրջ զքեւ պարեն,
Զխաչեալ Փրկիչն մեր օրհնաբանեն.
Որ եկն աղատեաց զմեզ գերո զէն,
Սուրբ Երուսաղէմ քաղաք աննը ման:
Ոչ գոյ նըման քեզ ՚ի մշջ աշխար հի,
Որ յար նըման ես վերին Սիո նի.
Արժան արտ Տէր տեսլեան որ Երկրի,
Զաղգրոս մեր համայն սիրով ըղձու լի:

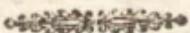
Գուշառնութիւն ՚ի վերայ սրբոյ Գերեշմանին
Քրիստոսի :

Սուրբ գերեզման յոյժ գովել լի,
Համայն աղանց ես ցանկալ լի.

Առ քեզ դիմեմք աղերսաա լի ,
Ով հրաշալի սուրբ Գերեզման :
Եթու եղեր դու Արար չին ,
Հանդըստարան անմահ Փըրկ չին .
Չորչարելոյն ՚ի փայտ խա չին ,
Լուսածաւալ սուրբ Գերեզման :
Եյն որ ՚ի նմին ահեղ գո չեաց ,
Երեքօրեայ ՚ի քեզ նընջեաց .
Ինքըն զարթեաւ և զմեղ փըրկեաց ,
Ով հրաշալի սուրբ Գերեզման :
Դու ես պարծանիք քրիստոնէ ից ,
Ցոյս յարութեան մեղ համայ նից ,
Ըղքեզ Աստուած վասուած ից ,
Լուսածաւալ փառապատճառ ից ,
Ի Սրովքէից Երկրոպա դիս ,
Ե քրիստոնէից Քան զարեգակն պայծառ փայլիս ,
Ով հրաշալի սուրբ Գերեզման :
Լուսավայծառ սուրբ Գերեզման ,
Աստուած որդւոյն աեղի թաղ ման .
Անմահութեան հոտոյն բուրման ,
Լուսածաւալ սուրբ Գերեզման :

Առւրբ	և	մաքուր	Գերեզման	կցս,
Քրիստոնէլից			պարծանկը	և յօյս,
Ի քէն	բըղլսի		միշտ	ովայծառ լոյս,
Ո՛վ	հրաշալի		սուրբ	Գերեզման.
Յոյժ	փափագիմք		օրհնեալ	տեսոյդ,
Եւ	կարօտիմք		քաղջրիկ	գեղոյդ.
Երկըրպագեմք			քարիդ	հո զոյդ,
Լուսածաւալ			սուրբ	Գերեզման.
Աթմանացո			քում	տեսութեան,
Եւ բաց	մեղդուռն	ողորմու		թեան.
Քանզի	դին	եմք	անգին	ա ըեան,
Ո՛վ	հրաշալի		սուրբ	Գերեզման:
Գերեզման	ես		լուսափայ	լեալ,
Սքանչելափառ			աաձար	կազմեալ.
Տեառն	Աստուծոյ		տուն	անուանեալ,
Լուսածաւալ			սուրբ	Գերեզման.
Ամրսափելի			ես	հրեշտա կաց,
Եւ	սոսկալի		հողեղի	նաց.
Դու	յարկ	եղեր	Բանին	կե նաց,
Ո՛վ	հրաշալի		սուրբ	Գերեզման.
Ի քիմս	անոյշ		հոտ	ծաւա լի,
Ըղսեամլս	քո		համբուրո	զի.

Զ.քեզ	տեսողաց	բիւր	երա	նի,
Լուսածաւալ		սուրբ	Գերեզման:	
Զ.գերեզմանդ		կընքեալ	բա	նան,
Եւ	յընծութեամբ	անդբ	ընթանան:	
Զ.լոյս	քո	ուրախա		նան,
ՈՎ	հրաշալի	սուրբ	Գերեզման:	
Ա.ռ.	թաղեալըն	'ի	քեզ	մազթեմբ,
Արժանանանակ		տեսոյդ	խընդրեմբ:	
Նըմա	և	երկըրակա	գեմբ:	
Լուսածաւալ		սուրբ	Գերեզման:	

Դարձեալ 'ի նոյն՝ Երդ աղերսակառն:

Ա.ն. քեզ	եկից	սըրտափա	փագ,
Զ.քեզ	համբուրել	տենչիւ	ան յագ.
Զ.իս	'ի մեղաց	փրկեա	ա բագ,
Մեղաց	փրոկօղ	սուրբ	Գերեզման:
Ի մէջ	մեղաց	անկեալ	գե բի,
Յամէն	կողմոնց	գըտեալ	թե բի.
Ողորմեա	ինձ	մեղաւո	բի.
Մեղաց	փրոկօղ	սուրբ	Գերեզման:

Ւ դուանըդ գամ թէպէտ լս լսվ,
Բայց փառ լս տամ աղօթե լով.
Կուսոյդ հոտովին ըզմայլե լով,
Մեղաց փըրկօղ սուրբ Գերեզման։
Տաղումք ընդ իս ընթացա կից,
Ես 'ի սէր քո յոսարդ ե կից.
Սըրբիւ հոգւով Երկըրպատ գից,
Մեղաց փըրկօղ սուրբ Գերեզման։
Կամաւ 'ի խաչ բեւեռե լոյն,
Արիւնաներկ խոցեցե լոյն.
Փառօք 'ի քեզ թաղեցե լոյն,
Մեղաց փըրկօղ սուրբ Գերեզման։
Օաշխարհ ամեն զարդ բես,
Սիրով կապեալ յոսարդ բես.
Եւ համայնից նոցա նե բես,
Մեղաց փըրկօղ սուրբ Գերեզման։
Վնմահ Փըրկչին զուար աննը ման,
Եղեր աեղի յոսարդ ման,
Եւ 'ի չօրէ լոյս Գերեզման։
Վնմահ Փըրկչին յար

Գողականի ՚ի մերայ սուրբ Գողգոթային :

Առաջին բարձր է շինեալ,
Պայծառափայլ է յօրի նեալ.
Արիւնաներկ խաչ է կանգնեալ,
Եկայք ելցուք ՚ի Գողգոթա :
Առաջին Գողգոթայն շընորհա զեղ,
Բոլորովին է ուխտա տեղ.
Հող և քարինքն են մեղաց դեղ,
Եկայք ելցուք ՚ի Գողգոթա :
Առաջին Գողգոթայն մինչ շինե ցին,
Կաթամիք ըդկիր շաղախե ցին .
Զի ըլտէր մեր անդ խաչե ցին,
Եկայք ելցուք ՚ի Գողգոթա :
Առաջին Գողգոթայն է գեղե ցիկ,
Խ շըրջապատն եկեղե ցիք .
Սուրբ ըզխաչըն անդ պաշտե ցիք,
Եկայք ելցուք ՚ի Գողգոթա :
Առաջին Գողգոթայն տեղ է լու լոյ,
Եւ ըզմեղըս մեր քառե լոյ,
Ըզգուռն երկնից առ բաղխե լոյ,
Եկայք ելցուք ՚ի Գողգոթա :

Առւրբ Գողգոթայն	սարսափե	լի.
Յոր աղօթերն	ընդունե	լի.
Դիւրին լինի	անդ լսե	լի.
Եկայք ելցուք	'ի Գողգո թա:	
Առւրբ Գողգոթայն	ակնեղեն թագ,	
Տեսանողաց	կրկնի փա փագ.	
Ազօթս առնել	անդէն ան յագ,	
Եկայք ելցուք	'ի Գողգո թա:	
Առւրբ Գողգոթայն	է սուրբ վայր մի,	
Համբուրողաց	Տէրն ողոր մի.	
Առ գըտանել	մեղաց ճար մի,	
Եկայք ելցուք	'ի Գողգո թա:	
Առւրբ Գողգոթայն	է բարե տուր,	
Զհայօղն ՚ի վեր	կանու զարհուր.	
Միշտ հոտ անոյշ	տայ քաղցրաբոյր,	
Եկայք ելցուք	'ի Գողգո թա:	
Առւրբ Գողգոթայն	գերամբար ձեալ,	
Յոր խաչեցաւ	Փըրկիշն օ ձեալ.	
Որ զՅովհաննես	փոխանա կեալ,	
Որդի ետ մօրն	ամենօրհ նեալ:	
՚ Գողգոթա	տարածե ցին,	
Ըզձեռս և զոտ	որն ծակե ցին.	

Զմայրիկն ՚ի դեւ մըն լացու ցին ,
Զի սուրբ ըշտիր տըն խոցե ցին ,
Քրիստոս Աստուած մեր խաչե ցաւ ,
Ի Գողգոթա բեւեռե ցաւ ,
Ցերեկն ՚ի խոր գիշեր դար ձաւ ,
Զի արեգակն խաւարե ցաւ ,
Յայնժամ սուրբ կոյսն Աստուածա ծին ,
Կայր տռ խաչի պատուանդա նին ,
Փետէր Թափէր զմազն ՚ի դեւ տին ,
Զի Միածինն էր ՚ի խո չին :

• Հայոց պատմութեան համար •

Երգ ՚ի վերա ուրեց Յարութեանն Քրիստոսի :
¶ Առնելութեան մեծ տեառն Արարչին ,
Եւ Քրիստոսի հանրից Փըրկ չին .
Որ ՚ի ձեռքն իւր խա չին ,
Յարոց ընդ իւր զմարդն առա ջին :
Եյսօր յարեաւ ՚ի մեռե լոց ,
Լոյս ծագեցաւ արարա ծոց .
Զհոգիս փըրկեաց ՚ի դըյո խոց ,
Աւետիս տամ աղգիս Հոյ ոց :

Առաստորեաց զողիս մարդ կան,
Սուրբ յարութեամբ բըն պատուական.
Ջմարմինն ետ մեղ անասպա կան,
Եւ սուրբ զարիւն իւր փըրկա կան:
Ուրախութեամբ ճաշակես ցուք,
Եւ սրբութեամբ հաղորդես ցուք.
Ջի ՚ի մեղաց սրբեալ լի ցուք,
Յանմահութիւն փոխարկի ցուք:
Եիւսեալ ՚ի մի փառատրես ցուք,
Ըլյարուցեաւ լըն գովես ցուք.
Ջլոյս զերեղմանն համբուրես ցուք,
Եւ զյարութիւն նըն պատուեսցուք:
Ուրբ քաղաքըն Երսւաս զէմ,
Ընդ որ և սուր բըն Բեթլեհէմ.
Ուր հաւասայս մեր եղեն վէմ,
Մարտկօց ամուր դիւաց ընդ դէմ:
Տիրամայր սուրբ Աստուածած նին,
Ուրախութիւն ետ իւր Ուդին.
Եւ ուր այսօր սրգաւո ըին,
Ասդայէլի դասուն կարդին.

ԵՐԳ ՚ ՚ ԱՅՐԱՅ ՊԻԾՐԵՆՆ-ԲԵԱՆՆ ՔՐԵԱՓՈԽ :

ՏԵՐԵԴ սիրով խոնարհեց ցար ,
Յարդանեղ Կուսին բլնակեց ցար .
Զաղամային մարմին զգեցար ,
Եւ աշխարհի լոյս ծագեց ցար :
Ի յանարատ Կուսէն ծը նար ,
Ի խանձարու ըլս պատեց ցար .
Ի յանքանից մըսուր եղար ,
Եւ 'ի մոդու ցըն պատուեցար :
Քառասնօրեայ ընծայեց ցար ,
Ըստ օրինաց դու ՚ի տա ճար .
Փակեալ դըրան բացօղ ցու ցար ,
Ի ծերունեցին անդ գուռեցար :
Ի Յարդանան մըկըրտեց ցար ,
ՅԱՌՈՒԱՁ Հօրեղ վըկոյեց ցար .
Ի Յովհաննէ քարողեց ցար ,
Գառն Աստուծոյ անուանեց ցար :
Ի Ակերնաստունն բազմեալ եղեր ,
Զահեղ խորհուրդն աւանդեց ցեր .
Զաշակերասցդ զոսս լուա ցեր ,
Խոնարհութեան վարս ուսու ցեր :

Ի Յուղայէ	Համբուրե	ցար :
Ի ծառայէ	ապտակե	ցար :
Ի չար չըեից	նախառե	ցար :
Կամաւ ՚ի Խաչ	դու բարձրացար :	
Ռնդ անօրէնս	Համարե	ցար :
Արբեր լեզի	և դառնա	ցար :
Ուր կենդանիդ	անշընչա	ցար :
Սուր գեղարդեամ	բլն խոցե	ցար :
Ի Յովսեփայ	դու պատե	ցար :
Ի գերեզման	կոյս թաղե	ցար :
Եւ մատանեաւ	անդ կընքե	ցար :
Ի զինուորաց	պահպանե	ցար :
Ի դժոխս իջեալ	տերե	ցեր :
ԶԱԴամ ղջնօղն	աղասիե	ցեր :
Զարքայութեան	դուռըն բա ցեր :	
Եւ մեղ ձըրի	պարդեւե	ցեր :
Ի սուրբ Շիրմէն	փառօք յար եար :	
Բաղմաց յայտնի	երեւե	ցար :
Ընդ աշակերտ	սըն բաղմե	ցար :
Յորժամ փակեալ	դերօք	ցու ցար :
Ի Գալլիա	ապա դնա ցեր :	
Անդ զառաքեալ	սըն օրհնե	ցեր :

Ի հեթանոսու	տուաքե	ցեր,
Եւ քարոզել	պատուիքե	ցեր :
Յերուսաղեմ	կալ ասա	ցեր,
Զաստուած հոգին	տուաքե	ցեր.
Նովաւ լեզուս	բաժանե	ցեր,
Եւ շընորհօք	զարդարե	ցեր :
Ի Զիթենեաց	Երին գը տար,	
Յորմէ փառօք	վերհամբար	ձար.
Դասուց վերնոց	ահեղ ցու ցար,	
Եւ ընդ աջմէ	Հօք բազմեցար :	
Ու տէր Յիսուս	Աստուած և բան,	
Կրեցեր կամաւ	զայս ամե նայն,	
Շնորհիւ քո սուրբ	Տնօրինու թեան,	
Արժանացու	քոյդ աեսութեան :	

Գալասանութեան ՚ի վերայ բարեկամին Քրիստոսի
սրբոյն Դաշտու-

ԽՍԿԸ ԲԱՆԵ	Բանն Աստուծոյ,
Եղեւ մարմին	առ փըրկե լոյ,
Ըղհողածին	բնութիւն մարդոյ.
Եւ ՚ի մեզաց	ազատե լոյ :

Դամբար լուսոյ	տրդարու թեան ,
Դաղար քարոզ	ձըմարտու թեան .
Որ ցուցար մեղ	գուռն յարու թեան ,
Եւ ճանապարհ	աբբայու թեան :
Արի Դաղար	իմ սիրա կան ,
Եկ մի մընար	՚ի գերեղ ման .
Տէրըն կոչեաց	և զըեղ ե հան ,
Ի դըմոխոցն	անդընդա կան :
Օուարթնոց նրման	ազնիւ Դա զար ,
Սուրբ և անմեղ	մաքուր ար դար :
Զձայնն լուար	ըզկենա բար ,
Չորեքօրեայ	մեռեալդ յարեար :
Արարչասէր	բարբ դոմել լի ,
Լուսաճաճանչ	և հրաշա լի .
Անուանակիցդ	իմ սիրե լի ,
Դաղար ամբիծ	զարմանա լի :
Ռոտեալ խրզճուկս	հոգւով տը կար ,
Զքեղ աղաչեմ	միշտ անդա դար .
Զյետնեալճառայդ	մի մոռա նար ,
Ով սրբաղան	տէր իմ Դա զար :

Երդ ՚ի Ձերայ որբոյ Կարառի պէտ :

Ասւանցածին	չ յարու ցեալ,
Մեծ քան ըղբեզ	ոյր զօրա ցեալ,
Ի Տեառնէ է	այս ծանու ցեալ,
Խընդբակատար	սուրբ Կարապետ :
Դայր Վյսն առ մայր	քո յըղա ցեալ,
Դու յարդանդին	զայն խմա ցեալ,
Երկիրապատեր	անդ խաղա ցեալ,
Բանին սասար	սուրբ Կարապետ :
Օսքարիտ	Հայրդ համբացեալ,
Ի քում ծննդեան	բերան բա ցեալ,
Զանունդ Յովհան-	նէս կարդացեալ,
Շնորհապատար	սուրբ Կարապետ :
Բնդ մէջ կապեալ	զմաշկեայ գօ տի ,
Բընակեցար	յանապա տի ,
Եւ հրեշտակաց	դու հաւաս տի ,
Նըմանեցար	սուրբ Կարապետ :
Դու արուսեակ	ծագման արմիւոյն ,
Ընդունարան	շնորհաց Հոգւոյն .
Որ Մըկլըտիչ	Աստուածորդւոյն ,
Ընտեալ զըտար	առէրբ Կարապետ :

Չեռամբեղ տռեալ ըղջուր դե տոյն ,
Նըցեր վերաց օրհնեալ Գրլիսոյն .
Եւ ձայնի Հօր վրկուցեր լոյն ,
Արժանացար սուրբ Կարապետ :
Չայն բարբառոյ մականուա նեալ ,
Ճըշմարտութեան միւտ հաւա նեալ .
Ըղ Հերովդէս յանդիմա նեալ ,
Գրլիսատեցար սուրբ Կարապետ :
Ի դըժոխորն քարողե ցեր ,
Տեառն ըղդալուստ աւեաե ցեր :
Որով զորտմեալս բերկեցու ցեր ,
Ուրախարար սուրբ Կարապետ :
Վոլելի ես դու զանա դան :
Վենաց մերոյ ես դաւա դան .
Գրիսանեից լեր աւա դան ,
Ով սրբարար սուրբ Կարապետ :
Առաքելոց մարդարէ ից ,
Մարտիրոսոց քահանոյ ից ,
Ճըշնուռորաց ոլրբոց հան ըից ,
Մեծ կոչեցար սուրբ Կարապետ :
Վո աղօթքն է ընդունուեա կան ,
Բարեխօսեա վասըն մարդ կան .

Որ անուանիս
Հոգեպարար

Մշու Սուլ դան
սուրբ Կարապետ :

Գողականութիւն ՚ի վերայ սրբոյ Հօրն մերոյ
Գրիգոր Լուսառդյան :

Յանձն անուն	Հօրէ ծը նեալ,
Խրբ ՚ի փշոյ	մեղվարդ բուսեալ,
Ըղթաղէի	շրնորհն առեալ,
Սուրբ Գրիգոր	Հայր մեր ընտրեալ:
Դառնագոյն վասն	ազգիս տան ջեալ,
Չարչարանօք	նահատա կեալ.
Ներ դառնաշունչ	օձից բնա կեալ,
Լուսառորիչդ	աղջիս գո վեալ:
Աստուածորդւոյն	յերկիր ի ջեալ,
Ահեղ անուամբ	իւրով կո չեալ.
Երկնանըման	Ամոռ կաղ մեալ,
Լուսառորիչդ	եղեր բաղ մեալ:
Տանըս Հայոց	Հովիւ կո յեր,
Լոյս գիտութեամբ	կատարե յեր.
Հօր Աստուծոյ	ընծայե յեր,
Լուսառորիչդ	գերազան յեր:

Առարք	առաքեալ	չորեքտա	սան :
Եւ	Սովուեսի	համանը	ման :
Քանոն	վարուց	ճշշմարտա	բան :
Լուսաւորիչդ		մեր	սրբա
Պարծանք	եղեր	համայն	ազ գաց :
Կախապատիւ		Հայրապե	տաց :
Ջահ	և պըսակ	եկեղե	ցեաց :
Լուսաւորիչդ		Հայաստա	նեաց :
Վնդ	'ի Սեպուհ	ճրդնեալ	լե ըին :
	Հիացուցեր	ըզզօրս	վե ըին :
	Հրեշտակացեալ	վարուք	քոյ ին :
	Լուսաւորիչդ	մարդկան	աղդին :
Օքեղ	աղաչեմք	միահա	զոյն :
Աղաչօղ	գոլ	Յիսուս	որ դւոյն :
Փըրկել	ըզմեղ	յանշէջ	հը րոյն :
Լուսաւորիչդ		դու	մաքրա գոյն :
Զկրտսեր	որդիքս	'ի ծընունդ	քոյ :
Փըրկեալ	զերծո	յամեն	փոր ձոյ :
Եւ	'ի հնարից	հին թրշնա	մոյ :
Լուսաւորիչդ		Աղդիս	մե քոյ :

Դարյեալ Երժ ՚ի Քէրայ որբոյն Յակովոյ :

Ու իմ եղբարք յականջ առեք զիմ զըան,
Սուրբ Յակովը տաճարըն է աննըման .
Սորսափելով մըտի ՚ի սուրբ Գերեզման ,
Կալով Շիրմին համբուրեցի ըղբարն :
Սուրբ Յարուշի մեծ է և ոք Յակովը դար ,
Սովորմանի տաճարն անսփ դարուվար .
Կեքն ՚ի տեղբարձր և բոլորըն նորին սար ,
Արեք տեսեք ըդքիստոսի եղբայրն :
Վմիրայք և պարոնք դուք ում ըսպասեք ,
Եկոյք զվայրն գքրիստոսին դուք տեսեք .
Միոյն հազար տաս ձեզ՝ ընդէր անյօս էք ,
Մեզ բարեխօս լինի Աստուածամայրըն :
Ի Գերեզմանն Յստուածածնի շատ լացի ,
Զտցոս մըտաց զգաստութե անդ բացի .
Ի Վազարու գերեզմանըն գընացի ,
Անտի ելի ՚ի Համբարձման սուրբ լեառն :
Սուրբ Համբարձման լերին մի կողմն տեղէ ,
Մեղաւորաց Փրկիչ ւախտից մեծ դեղէ .
Եկայք տեսեք որպէս չքնաղ այն տեղէ ,
Զի սուրբ Սաղիմ գեղեցիկ ուխտատեղէ :

ԵՐԳ Դ ՎԵՐԱՅ ԱՐԲՈՅ ԽՎԱՀԻ :

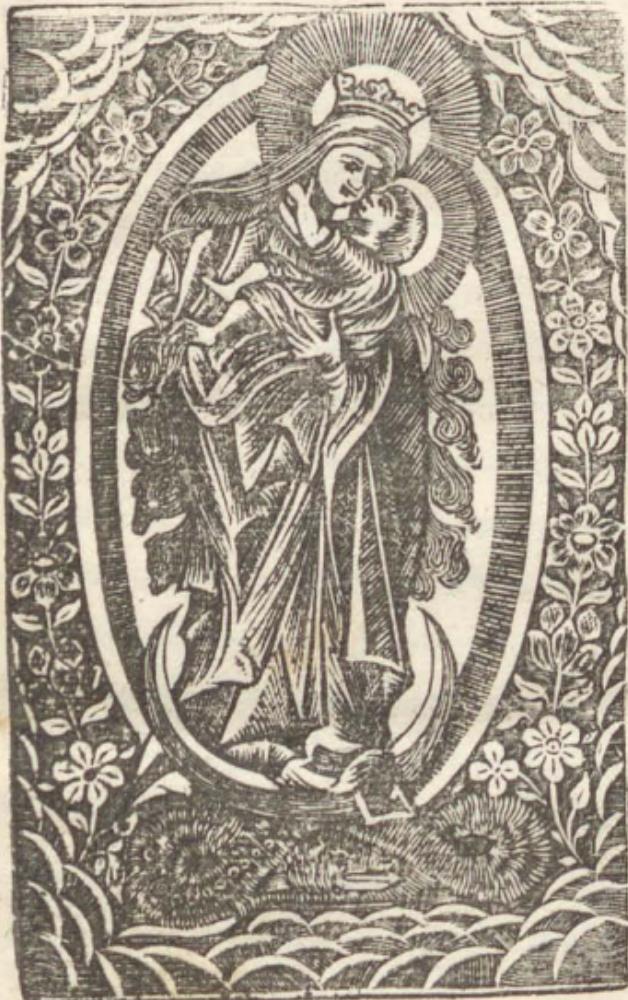
ՎԻՇՏԸ որ ընդ Հօր	է նա պարզ մի ,
Որ ընդ աջմէ	նորին բաղ մի .
Այսօր ում Խաչ	աթոռ կաղ մի ,
Հանդշարան մի	ոչ գլուխ նի :
Կարակցեալ ընդ	մարմնոյ բա ւի ,
Որ բարձօղն է	մերսո ցա ւի .
Իսկ այժմ ՚ի խա-	չքհ ծարտ ւի ,
Արբուցիչ մի	ոչ գլուխ նի :
Աղբիւր կենաց	յորմէ հե զի ,
Անդուլ ՚ի դասս	մարդկան ցե զի .
Եւ ինքն ՚ի մէջ	նեղչոց նե զի ,
Հանդուցիչ մի	ոչ գլուխ նի :
Կարդայ առ Հայր	իւր ոիրե լի ,
Զայն ածելով	էլի է լի .
Եղեւ մեռեալ	ե պատե լի ,
Ում պատօղ մի	ոչ գլուխ նի :

Ի ՔԵՐԱՅ ԱՆ-ՐԲ ՓՐԻՀԱՎԱՆԿԻՆ ԵՐՈՒ-ԱՄՊԵՐԻ :

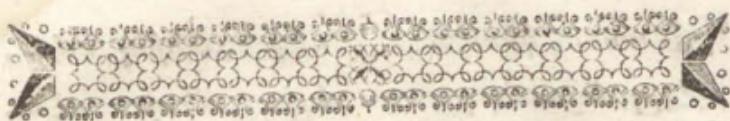
Ա ՏՏ ԴԻՔ ինձ որ գովեմ զԱմենափրկիչ,
ԿԵՆԴԱՆԵ-ԱԳ մԵռԵԼԾ կԵցուցիչ Փրկիչ .
Ա ԽՍՏԱԺԵ-Ա-ԱԳ բԸԺԻՇԿ դԻւ-ԱԳ հալածիչ ,
Յ ԵՄԱՐԱԳ աՐԳԻ-Ա-ԱԳ ուսուցիչ Փրկիչ :
Ի ՔՐԻ-Ա-Ա-ՍԻ ՇԵՐԱՄԵՆ յայն վայրըն բԵրին ,
Ի նԵՐՔԾ խորանին զմեծ վԵմըն եղին .
Չ որս կողմն բաց թողին պՄԱ-ԿԱՆ քարին ,
ՊԵ-Ա-ՎԵ մԵղաց չարեաց աղատիչ Փրկիչ :
Վ Ա-ՄԵՆԱ-ՅՆ սուրբ ՏԵՂԻՆ խորհրդական է ,
Բոլորն ամեն սուրբ աղօթարան է .
Ն որաշէն սԵՆԵ-Ա-ԿԾՆ յոյժ պատուական է ,
ԴԻւ-Ա-ՀԱ-ՐԱ-ԱԳ ախտից փարատիչ Փրկիչ :
Ո Ւ կողմըն սուրբ Փրկչին՝ մԵռԵԼԾ թաղէ ,
ՄԻւս կողմն ՛՛ Սիօն՝ այլազգեաց աԵղէ .
Եւայլըն ձիթենեաց պարտէղ ու պաղէ ,
Յոյս մԵղաւորաց է , և քաւիչ Փրկիչ :

Օ Ած Վելապն ըստ ոսկեա ունի,
Սուրբ Տերամայր Դվելոյն երին:

Ա.Օ.Ի.Զ. Ը.Հ.Հ.Ի.Պ.

ԳՈՒՏՍՈՒ ՇԵՐԻՖԻՆ ԻՆՉԵԲԻՆԵ

Գուտսու շերիֆ իւնէ առաջ լոր,
Զէյթինլիք տիր հէփ ազաճ լոր,
Վարսն տէրախն անտէ աղ լոր,
Կէօրիւն նու րի :
Կէրիր ու լու,
Կէ տօ լու .
Զիսրէթլէր միակ գօդու լու,
Կէլին գուտսու կէփ գոյա լոգ,
Գուտսու շերիֆ վլէ թամթլը լոգ,
Անտէ տիր շիր տաթմաղ հիւնէր,
Կէլիպ անտէն օլսուն լոյ լու :
Ճէմի միւմին ազիզ լոյ լու :
Գուտսու շերիֆ ազիզ լոյ լու :
Կիտէն կէօրէն օլու մէս թան ,
Անտէ օլու կէօրիւն նու րի :

Գուշասա կիտէն հէր ճանիպ տէն ,
Չըմայաճագ էլի ճէպ տէն .
Սաչսա կէրէք հէր հասէպ տէն ,
Վէլին գուշասա կեօրիւն նու րի :
Աղիզ չէհրի կեօրիւն գարտաշ ,
Ճէմի եանը պիւթիւն տաղթաշ .
Կիտիւպ կեօրէն տէվէթիւն պաշ ,
Վէլին գուշասա կեօրիւն նու րի :
Թուր տաղընըն հէփ եանլա րը ,
Լալէ չիչէկ տիր եօլա րը .
Ողջոյն վէրէն աղաճլա րը ,
Վէլին գուշասա կեօրիւն նու րի :
Աղիզ Եէրլէր մէթհ օլուն սուն ,
Միւտէմ տիլէ թէսպիհ օլ սուն .
Վեօրմէյէնէ նասիպ օլ սուն ,
Վէլին սիզտէ օլուն պա րի :

Պարտսու չէրիփ տէօրթ գափուսու ,
Ալթըն սուտան տըր ետիու սու ,
Միսկ ի ամպէր տիր գօդու սու ,
Վէլին գուշասա կեօրիւն նու րի :

Գուտսու	շերիֆէ	վարմալը յ	ըմ՝
Ահճէ	փուլլար	սաշմալը յ	ըմ՝
Վարլար	օնտա	տուրմալը յ	ըմ՝
Կէլին	գուտսոս	կեօրիւն նու ըի :	
Գուտսոս	կիտէն	հէյրան օ լուր :	
Իշի	կիւճի	սէյրան օ լուր :	
Հէրկիւն	տիւկիւն	պայրամ օ լուր :	
Կէլին	գուտսոս	կեօրիւն նու ըի :	
Գուտսոս	կիտէն	խօճա կէ ըէք :	
Իքի	էլի	ձէպտէ կէ ըէք :	
Պուղտոյ	կիպի	սաշմաք կէ ըէք :	
Կէլին	գուտսոս	կեօրիւն նու ըի :	
Գուտսոս	կիտէն	եավաշ կէ ըէք :	
Կեօղլէրի	տօւ	լու եաշ կէ ըէք :	
Ճիւմլէսի	տօստ	դարտաշ կէ ըէք :	
Կէլին	գուտսոս	կեօրիւն նու ըի :	
Գուտսու	շերիֆ	ալթուն էլ մա ,	
Պէնի	տաշտան	տաշա չոլ մա .	
Կեօղմէյինձէ		ճանըմ տլ մա .	
Կէլին	գուտսոս	կեօրիւն նու ըի :	

Տեֆու աղվան գուտառու շրթփ ի-պէտնէ :

Երջակ իտէն կիտէր գուտառուն եօլունա,
Գըյար ճանա ըրըզկընա մալընա,
Սուրբ Յակոբուէ դարշը կէլիր գուլունա.
Պէն գուտառուստան այրըլուրզըմ' աղլէրիմ,
Վէճէ կիւնտիւղ տէրունիմի տաղլէրիմ:
Ապի հայախ ճօշուալ վէ չայլար ագար,
Կիւնահըեարլար կիւնահը հէփ եայլար,
Գուտառու կէօրմէյէն ահ իտիւալ աղլար.
Պէն գուտառուն": Վէճէ կիւնտիւղ տէն":
Հիշուէվմէյէն վարմը գուտառու տիւնեատէ,
Արասան պուլունմազ պիր գուլալէմտէ,
Վէօրէնլէր աշգի հագ իլէ էօկմէտէ,
Պէն գուտառուն": Վէճէ կիւնտիւղ տէն":
Պիր տիեար իշինտէ անըն եօդ էշի,
Վէօրէնին գուլպինտէն կիտմէղ աթէշի,
Ճաղիգէթ շէրփիփ տիր թօփրաղը թաշը.
Պէն գուտառուն": Վէճէ կիւնտիւղ տէն":
Գուտառու շէրփիփ շէհրի ճանլար մէքեանի,
Նէպիլէրին միւմինլէրին վէթանի,
Անտէ տիր ճէմիսինին հասրէթի.

Պէն գուտուս": Կէջէ կիւնտիւզ տէ":
Իման սահիպինէ չալընան սուր տուր,
Տէկիլերսա պիր կիւն՝ ագլընը տուրտուր,
Հէրնէ ստաթէ կիրսէն օլ վագըթնուրտուր.
Պէն գուտուս": Կէջէ կիւնտիւզ տէ":
Լյ վալխտէ սուլթան բահմէթ սէն պանա,
Տուսն կէչէր շահլէր Շահի օղլունա,
Կասիալ էթսին թէքրար կէլիսլ կեօրմէկէ.
Պէն գուտուս": Կէջէ կիւնտիւզ տէ":

Ելշն սուրբ Յարութիւն ի-չէրէնէ:

Առերբ Յարութիւնու	կեօրմէք կէ բէք,
Կեօրմէնլէրտէ	դալմազ իւ բէք.
Տիւնեայը թէրք	էթմէք կէ բէք,
Վէլին սիզտէ	կեօրիւն նու բի:
Առբ Յարութիւն	բուհանի փաղար,
Եէլ էստիրձէ	միակլէր գօ գար.
Քըրիստոսում	անտէ կէ զէք,
Վէլին սիզտէ	կեօրիւն նու բի:
Առբ Յարութիւն	պուճագ պուճագ,
Մումլար եանար	գուճագ դուճագ.

Եօդ տուր օնճուշ լայլն օ ձագ ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու ըի :
Կիրտիմ գափուշ տան իչէ ըի ,
Հաստէ ձանըմ օլուռ տի ըի .
Անտէ սունտում տիլէ կի մի ,
Կէլին սիզտէ սունուն պա ըի :
Առւրբ Յարութիւն նուն գուղպէսի ,
Անտէ տիր Մէ սիհին թիւրպէսի .
Կէլիպ կեօրէն օլուր Մահտէ սի ,
Կէլին սիզտէ օլուն պա ըի :
Օ իյնէթինէ եօդ ալլ սեօղիւմ ,
Եշիկինէ սիւրտիւմ եիւղիւմ :
Սուրբ Գերեզման իրի կեօ զիւմ ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու ըի :
Կիրտիմ Գերեզման ման պաշը նայ ,
Կեօղլէրիմ տու տու եաշ ըլայ .
Հապէր էթտիմ գարտաշը մայ ,
Օտա կէլսին կեօրսիւն նու ըի :
Կիթտիմ տուրտում գափուսու նա ,
Հէյրան օլուռմ եափուսու նա .
Նասիպ օլուն հէփիսի նէ ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու ըի :

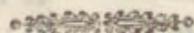
Աւճէ օլուր կիւնտիւղ կի պի ,
Գանտիլէր եանար երլորդ կի պի .
Տիրէկլէրի եալորդ կի պի ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու րի :
Իւքսէք տաղլար ալչագ օլ սուն ,
Ուզուն եօլլար եագըն օլ սուն .
Նուրի կէօրմէք նասիպ օլ սուն ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու րի :
Թիւրլիւ թիւրլիւ ամպէր գօ գար ,
Նուր թուրֆանտա սէնտէն չը գար .
Ճիւմլէ ալէմ սանա պա գար ,
Կէլին սիզտէ կեօրիւն նու րի :
• * * * * *

Ալլ սուրբ Յակով իշխան :

Սուրբ Յակով պիր վանք տըր ուլու ,
Ճիւմլէմիզտէ անըն գու լու .
Կէլիւպ միւրատ ալան տօ լու ,
Սիզտէ կէլիւպ ալըն պա րի :
Սուրբ Յակով պիր ալայ պա շի ,
Կեօրէնլէր տեօ քէրլէր եա շի .
Սուրբ Յօհաննէս էօզ գարատ շի ,
Սիզտէ կէլիւպ կեօրիւն պա րի :

Առւրբ Յակոբ պիտ ալթուն սի նի ,
Շահլէր եափմը եափուսի նի ,
Կեօրափում շաշտըմ դափուսի նի ,
Սիզտէ կէլիւալ կեօրիւն պա ըի :
Առւրբ Յակոբ պիտ ալթուն ֆէ նար ,
Տէրէկ կիափի մաղլուսին մաւ սու նար ,
Սիզտէ կէլիւալ սունուն պա ըի :
Առւրբ Յակոբուն պատկերլէ ըի ,
Չօդ կիւզէլ տիր ըրէնկլէ ըի .
Չինիաէն տիր տիրէքլէ ըի ,
Սիզտէ կէլիւալ կեօրիւն պա ըի :
Առւրբ Յակոբա կէլմէք հիւ նէր ,
Կիւնահ աթէշ լէրի սեօ նէր .
Վարդապետլէր թաքօր տեօ նէր ,
Սիզտէ կէլիւալ կեօրիւն պա ըի :
Առւրբ Յակոբուն ազիդ պա չի ,
Էօրթիւլէրի հինտ գումա չի .
Շանա հայալ լէրիր ա չի ,
Սիզտէ կէլիւալ եէյին պա ըի :
Առւրբ Յակոբուն հէփ եափը սը ,
Չիչէքլի սէտէփ տիր դափը սը .

Սրբամն	կիւմիւշ	տիւր էօրթիւսիւ ,
Սիզուէ	կէլիւտ	կեօրիւն պա ըիւ :
Առւրբ Յակոբ Թահէթ	արբ	նուրա նի ,
Սէվէրէր գատ-	բին	պիլէ նի .
Եկիլիրմի պէշ	տիր	խորա նի ,
Անզուէ	կէլիւտ	կեօրիւն պա ըիւ :
Ուրիւրլիւ Թիւրլիւ		տիւր նամէ լէր ,
Շաղ օլուր		անի կեօրէն լէր .
Հասրէթ չէքէր		կեօրմէյէն լէր ,
Սիզուէ	կէլիւտ	կեօրիւն պա ըիւ :
Վոտուածածին		ոլիրազ եի բագ ,
Նէրտիտանի		գըրգ պիր ոյտագ .
Շիֆոյէթ գըր		ալիզէ տէ ոդագ ,
Սիզուէ	կէլիւտ	տէյին զլա ըիւ :

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE 1934 5-1250

ԱՍՈՒԱՃԱՃԻՆ Մէնսին Եփէն ~ Կիւնահքեարլէ ~ Աստուաճաճին	կոյս Մարի ամ, տիմ տօղու բան , րի զայը բան . կոյս Մարի ամ :
--	---

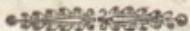
Վւազանստան	արդար տօղտում,
Կիւնահ իշխն-	տէ ղարդ օլտում,
Պէն տէրմանի	սէնտէն սլուլտում.
Աստուածածին	կոյս Մարի ամ:
Հաստէ տիւշտիւմ	ինկլէր ձա նըմ,
Եա նիճէ օլուր	պէնիմ հա լըմ,
Դայէթ նաչար	օլմուշ օլ տում.
Աստուածածին	կոյս Մարի ամ:
Վղացայըմ	կիւլմէեէյ իմ,
Վեօղիւմ եաշըն	սիլմէեէյ իմ,
Սանա մալիւմ	էյլէեէյ իմ,
Աստուածածին	կոյս Մարի ամ:
Լեօղիւմոէն դան-	լը եաշ ու դար,
Ճիւմլէ ալէմ	սանա պա դար,
Վէն տիլերոէն	սիղէ եէ թէր,
Աստուածածին	կոյս Մարի ամ:
Դուրապան օլայ-	ըմ պէն սա նա,
Կազար էյլէ	պադ դուլու նա,
Տիլէ փառիւ	շահ օղլու նա,
Աստուածածին	կոյս Մարի ամ:

Քրիստոնեա աղջկ Տնօրենութիւն իւղերինէ :

Եմբատան Հագ	նազար էթ տի ,
Հաղպէթի Ատէմի	վար էթ տի .
Վէ էմրի նութգ	բաղպանիյ լէ ,
Ճէմի տիւնեա	թէքմիլ օլ տու :
Եարատըմըշ	նէպատէ թի ,
Հագ ինանա	թէսլիմ էթ տի .
Քէզա ճէմի	վարլըդլէ րի ,
Թաազիմլէրլէ	անէ վէր տի :
Ֆագաթ անէ	թէնպիհ էթ տի ,
Պու սէճէրտէն	եէմէ տէ տի .
Սատագաթլէ	կէր գալըր սէն ,
Միւտայիմ սէն	եաշա տէ տի :
Իմտի խոյըն	խպլիս շէյ թան ,
Ղայէթ իֆրաթ	գլսգանձլըդ տան՝
Պունա թահմիլ	էտէմէյ իւալ ,
Ինսանը տուր	էթափ Հագ տան :
Տիւշտիւ օլտէմ	Հաղպէթի Ատէմ ,
Քէնտի պիւթիւն	շէօհրէթին տէն .
Եասըր օլտու	կիրտի դէ մէ ,
Վէ խպլիսին	թահթ հիւքմիւնէ :

Վարդ օլունտու . . . . .
Քի թէն ալա . . . . .
Սէֆիլ ինսան . . . . .
Եասըրլըգտէն . . . . .
Իւք էվէլ Մու . . . . .
Գու հագգատ եազ . . . .
Քէզա Դանիէլ . . . . .
Վէ հէմ տախի . . . . .
Աէպիլէրին . . . . .
Քի օլունուր . . . . .
Մէսիանըն . . . . .
Շիմոի օլոտու . . . . .
Վարիամըն . . . . .
Սազարէթ տիր . . . . .
Քէմալիյէթոէ . . . . .
Վէ փիւր զիյասլիլ . . . . .
Վէլէք իրաալ . . . . .
Վէ միւժտէյի . . . . .
Տէտի շաղ օլ . . . . .
Եամ միւմթէլիյ . . . . .
Շէվապ էթոի . . . . .
Պիլմէմ տէտի . . . . .
անտէն սօնկ ըա ,
Մէսիհ մէվ լայ . . . . .
Թապիէթի նի ,
Գուրթարմա ղա :
Սա փէյղամպէր ,
Մը քէլիմ լէր . . . . .
Վէ Եսա յի ,
Հէփ նէպի լէր . . . . .
Հէփ քէլա մը ,
Գըրաա թըր . . . . .
Մողաձա ղը ,
Թէքմիլու թը :
Իւք վէթա նը ,
Շիրին շէհ ըի . . . . .
Լաթիֆ ա զիզ ,
Լութֆու պարի :
Հագտան օլ տու ,
անէ սուն տու ,
Եամ միւժէր ըիհ ,
Հիւսնիւ քիւլլիւ :
Մէրիէմ ա նէ ,
պէն տահա էր ,

Աւ նէ վագըթ	քի փէհմ էթտի :
Քէլամուլահ	էնտի ա նէ :
Կեօրտէ Ելլտըզ	իզհար օլ տու :
Մոկ շէհրինէ	մալիւմ օլ տու :
Կիւն տօղուշու	թարաֆըն տէն :
Խւչ ալիմլէր	ռահի օլ տու :
Չոդ ճէմիյէթ-	լէ կէլտի լէր :
Ելլտըզը նր-	շան թութտուլէր :
Հասրէթլէրնէ	գալուշտու լէր :
Ազիմ փէշիէշ	տէ սունտու լէր :
Միւրատլէրնէ	քի էրտի լէր :
Սէճտէ գըլուպ	շիւքը էթտի լէր :
Սիզտէ միւրատ	ալսար նրդ :
Մէվլուտ եէրին	կեօրէսի նիդ :

Եղշ սուրբ ծնունդ իւլիւնէ :

Ուլուենտ քիւչիւկ պիր շէհիր տիր ,
Մէսիհին տօղ տուղու եէր տիր .
Էնսանլէրին հէփ հասրէ թի ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսսւը եէ րին :

Յիսուս Քրիստոս   անտէ տօղ տու ,
Իւշ փատիշահ   կէլիպ կեօր տիւ .
Ազիմ փէշկէշ   լէր վէրիլ տի ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր եէ րին :
Եշեկի տիր   սիւտ մէրմէրտէն ,
Պէշեկի լալ   լւ կէվհէր տէն .
Եօրթիւսի հինտ ու եէմէն տէն ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր եէ րին :
Փատիշահլէր   հինտ եէմէն տէ ,
Կեօրտիւլէր պիր երլորդ կեօր տէ .
Տէտիլէր նուր տօղմուշ եէր տէ ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր եէ րին :
Երլորդ իչրէ պիր վալի տէ ,
Նուր էվլատը գուճաղն տէ .
Եօլա ըսդար - լար անի տէ ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր եէ րին :
Հերովդէսէ տախիլ օ լուպ ,
Նէրտէ տօղատւ տէյու սօ բուպ .
Սօնկրա երլորդ իլէ պու լուպ ,
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր եէ րին :
Այուրք ծընունդա իրիշտի լէր ,
Իւշ փատիշահ պիր կիրտի լէր .

Պաղտասարլէ Մելքոն Գասավար ,
Հուզուրէ պաշ էնտիրտի լէր :
Իւչ թիւրլիւ փէշ կէշ վերտի լէր ,
Ալթուն պուհուր ասիլպէնտ լէր .
Տեօնիւպ անտէն շաղ կիթտի լէր ,
Սուրբ ծընունդու վաղ էթտի լէր :
Կէ սաաթք քի Քրիստոս տօղտու ,
Իւսթիւնէ նուր սայպան օլ տու .
Հըրեշտակլար կեօքտէն էն տի ,
Փառք ՚ի բարձունս անտէ տէն տի :
Հէփ չօպանլար իշխթտի լէր ,
Պու նէ սէտա տըր տէտի լէր .
Գուզու փէշկէշ կէթիրտի լէր ,
Սէճտէ գըլուսդ շիւքը էթտի լէր :
Վէրիէմ Յովէփ - լէ պէրա պէր ,
Պիր մաղարայ է կիրտի լէր .
Քառասունքու սագլատի լէր ,
Ինսան իւզիւ կեօրմէտի լէր :
Քառասունքու պիթիրտի լէր ,
Պիր չիթէ կեօվէր Ճին ալոր լէր .
Սուրբ Տաճարա կեօթիւրտիւ լէր ,
Միւճիւզաթլէր շօգ կեօրտիւ լէր :

Ուրիշ անէ	վալիտէ	սի ,
Գուշաղընտէ	տիր տանէ	սի .
Կեօք իբէն քէն-	տի հանէ	սի ,
Շիմտի մառւր	տիր լանէ	սի :
Օրնունդտա վար	ելլի տի բէկ	
Հէր պիրի պիր	թիւրլիւ լրէնկ	
Անտէ գապուլ	օլուր տի լէկ	
Կեօրտիւմ մէվլուտ մըսուր	եւ ըին :	

Ելլի սուրբ խաչընդիւն ի-պէրինէ :

Քեւստուււազ	Ճէսէտիյ	լէ ,
Կիւնահրմրդ	հասէպիյ	լէ .
Խաչա չրտուր	րատէթիյ	լէ ,
Վալիտէսի	հուզուրին	տէ :
Եփլէլ խաչը	կեօթիւրտի	լէր ,
Խ-զէրինէ	եաթըրտի	լէր .
Էւ այաղըն	մըսլատի	լէր ,
Վալիտէսի	հուզուրին	տէ :
Եէր էվլատը	խաչուան պագար ,	
Գանը սէլլէր	կիպի ա գար ,	

Կիւնահըմք	չիրքին եայ գար ,
Վալիտէսի	հուզուրին տէ :
Ասաթ տօդուզ	Ճիւմայ կիւ նիւ ,
Չաղըրարագ	Փետէրի նի ,
Թէսլիմ էթտի	նուր բուհի նի ,
Վալիտէսի	հուզուրին տէ :

Եշէ Գուպտա չէրժի ի-չէրժնէ :
Տէ-նան . Վարսանի խօնմ :

Այսէ մէթհ էթսէմ Գուտտու չէրիփի ,
Կէլին կեօրիւն Խանուլլահըն վարինի .
Նաս իջնտէ Ճիհան տէնիլէն պու տուր ,
Կէլին կեօրիւն պաղճէսինի պաղինի :
Զօդտան չէրէրիտիմ պէն հասրէթինի ,
Ալէմ պիլիւր նիձէ միւճիւզաթինի .
Կէլին կեօրիւն խուսլ զիյնէթինի ,
Շիւքիւր էօփտիւմ Խանուլլահն եէրինի :
Այձէ փէյղամպէրին մէզարը վար տըր ,
Խանըն թիւրպէսի Ճիւմլէտէն սէր տիր .
Զիյնէթլի ըիւշան Ճիհանտէ պիր տիր ,
Կէլին կեօրիւն կեօղ իլէ անի :

Արեագուպին ճիւմլէ մէսքէնի փաքտըր,
Մասրուֆի եւթիրէն եարատան Հագ տըր.
Փիւր գանտիլլէրին թասվիրի եօգ տըր,
Տօնատըրլար չէվրէ եանըն եւրինի.

Տէսլան . Սուխամմէս :

Կ ՓԹՏՏԱ սէրտէն եօկէյիմ
հալի գուտսու շէրիֆին,
Ճէր շէհիրտէն միւպարէր տիր
եօլու գուտսու շէրիֆին.
Փէր զիյատէ գօգուլու տուր
կիւլի գուտսու շէրիֆին.
Վիւզէլ ֆարսի արէպի տիր
տիլի գուտսու շէրիֆին.
Ճիչ սլիր տիյարտէ պուլունմաղ
պալի գուտսու շէրիֆին :
Տէնկի եօգ տուր սլու ճիհանտէ
եարաթմըշ տըր Հագ դանի,
Մէվլա սույու կեօքտէն վէրիր
թաշտան եւթիրիւր նանի .
Ճէշմէսի իրմաղի եօգ տուր
հաճէրտէն տիւր մէքեանի ,

Ալահա էմանեթ օլուն
Փատրիգ իլէ ըուհպանի .
Հաստեն աշըրը կիւղէլ տիր
իլի Գուտսառւ չէրիֆին :
Ճիւմլէ ալէմ հասրեթ չէքէր
կիւղէլ իսմ ու ատընա ,
Ճէր քիմ կէլիւալ կեօրիւր իսէ
միւշմագ օլուր տատընա .
Քիմ քի կեօրիւր այրը տիւշէր ,
ճէր տէմ սալար եատընա ,
Սրոգ իլէ զիյարեթ էտէն
իրիշիր միւրատընա .
Մաղրլալ մէշըիգտէն կեօրիւնիւր
տողի Գուտսառւ չէրիֆին :

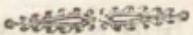
Եւէլ Մար Եագուալ ի-չէրինէ .
Տէ-լան . Տիլանի :
Փրւսիր իքէն չէքէր իտիմ
եա Մար Եագուալ հասրեթին ,
Շիւքիւր կեօրտիւմ որ մէղարին
սէյր էյլէտիմ զիյնեթին :

Օ լինէթինէ կեօզ գամաշուր
Հագ նաղարտէն սագլասըն ,
Աղէ ֆիքրէ հիչ որդըշմաղ
Թասլիրի եօգ ալէթին :
Ալէթի զէր իւ տիւրտէն տիր
լողի կեվհէրտէն քեանի .
Մուէզզին միւտէրրիսի չօդ
իսուալ իտէրլէր խրզմէթի :
Խրզմէթի կայէթտէն չօդ տուր ,
իտէնի Հագ սագլասըն ,
Կեօրէնլէր շաղ մէսրուր օլուր ,
չօդ տուր Հագըն հիգմէթի :

Ճ եսւէ ալէմ հասրէթ չէքէր
Մար Եագուպուն եէրինէ ,
Նիճէ հիւնքեար նիճէ ոլէյլէր
եէթմէտիլէր սրբրինէ :
Տիւ իլէ մէթհի օլունմաղ
նիճէ էթսէմ մէթհինի ,
Պու շիրիմէ կիւշ խլէյուալ
մութլու կէլիալ կեօրէնէ :

Աեօրէնլէր տօղրու սեօյէսին
սեօղիւմոէ վար մը խիլաֆ .
Նաս իշնոտէ պիր տախի եօդ ,
շիւքիւր պիզէ վէրէնէ :
Ոիմ իւ զէրի չօդ ատէմ վար
շէյթան եօլուն պաղլամըշ ,
Կէլիւպ զիյարէթին էթմէզ
թափմըշ ալը սիմ զէրինէ :

Ալէ Մէրիէմ Անէնին ի-չէրինէ .
Տէսլան . Վարստի :

ԿաֆտաՏԱ կեօքտէն պիր մշլէք էնտի ,
Կեօրտի նուր տիտարը Մէրիէմ Անէնին .
Հագըն տիհանինոտէն սէլամը վէրտի ,
Ալոր ֆէմ իդրարը Մէրիէմ Անէնին :
Իդրարընը ալոր կեօյէ չէքիլոի ,
Մէրիէմին իւստիւնէ լութֆու սաըլար .
Եէրոտէն կեօյէ նուրտան տիրէկ տիքիլոի ,
Կեօթիւրտի խապէրի Մէրիէմ Անէնին :

Խապէրինի մէլէք չագա կեօթիւրտի,
Տօգուղմահ վէ ծ կիւն մութլու պիթիրափի.
Կուրտաննուր փիւսէրի տօղտու կէթիրափի,
Ռիւշան օլտու եիւրէկի Մէրիէմ Անէնին:

Տաղըլափի էֆքեարի՝ սարտը փիւսէրի,
Մէսրուր օլտու կիւլտի էօփտի չագ պարի.
Տէսթ փայինէ սիւրափի եիւղ իլէ սէրի,
Խառ էմտի շլրի Մէրիէմ Անէնին:

Ը իրի մէմէտէն էմտի՝ եէտի պարինի,
Թէսլիմ էթափի խիւտա ճիւմլէ վարինի.
Մըսուրաէ լյլէտի խուպճէ եէրինի,
Շէտիտլէնափի շաղը Մէրիէմ Անէնին:

Կեօքտէ մէլսյիքլար շաղ օլտուլէր,
Խւչ հիւնքեարլէր խապէրինի ալտուլէր.
Եըտրզ իլէ կէլիւտ եէրին պուլտուլէր,
Հիւնքեարլար հիւնքեար Մէրիէմ Անէնին:

Հիւնքեարլէր իչէրի պիրէր կիրտիլէր,
Խւչիւտէ խւչ բիւրլիւ չագը կեօրտիւլէր.
Պիրի պիրինի սօրուալ խապէր վերափիլէր,
Մէյր էթափիլէր եէրի Մէրիէմ Անէնին:

Եէրինի կեօրտիւլէր շոլ խանուլլահըն,
Միւճիղաթը չոդ տուր զանի Ալլահըն.

Էօփտիւլէր Փայինի ու շահլէր Շահըն ,
Կեօրտիւլէր սէթթարը Մէրիէմ Անէնին :

Աէթթարըն մէթտարի իլէ տինտիլէր ,
Փէշկէշէրին վլրիւպ կիրու տեօնտիլէր .
Եօլա տիւշիւպ տիւլտիւլէրէ պինտիլէր ,
Օլտուլէր թիւձձարը Մէրիէմ Անէնին :

Թիւձձար կիպի տաղըթտիլէր շեքեարի ,
Հէրբէս արզուլէտի քէնտի շէհիրի .
Չէքտիլէր տեօքտիւլէր գաթար պէհարի ,
Պիւտիլէր սըրը Մէրիէմ Անէնին :

Նիհան սիր սըր խոի կէլտի ճիհանէ ,
Սէսի կիթտի չինտիսթանէ Եէմէնէ .
Հագ տիհանտէն սիր սէս կիթտի տամանէ ,
Եէթտի սիզէ ճարը Մէրիէմ Անէնին :

Դ'արէթտի Վաղարա՝ տիրիլթտի Խիւտա ,
Շէյթանլն կիւշինէ տիւշտիւ պիր սէտա .
Քէրիմ էթտի սիզէ եէթտի իմտատա ,
Պիրտէ եօդ ույարը Մէրիէմ Անէնին :

Ույարը եօդ սիրտէ սէօյլէնիր սիր ատ ,
Տամանտէ իսլիսլէր իյլէտիլէր տատ .
Հագ սագէրտէն սիզի իյլէտի էզատ ,
Կեօրտիւնիւղ հիւնէրի Մէրիէմ Անէնին :

Հիւների եէթիշլուր եօխառւլուպայէ ,
Իսա կիթափի կիբափի Յորդանան չայէ .
Միւճիզաթ իյլէտի Ճիւմլէ տիւնեայէ ,
Զաւտը միւնէվկէրի Մէրիէմ Անէնին :

Միւնէվկէր Մարիամըն շիրի սեօյլէտի ,
Աշքըն տէրեասընի նիհան պօյլատի ,
Լոյլուլարա Մէվլայ գըամէթ եյլէտի ,
Կեօրութիւլէր աղիսկմէղարը Մէրիէմ Անէնին :

Վ ալխոէ սուլլմանըն շիրին կիւշիտին ,
Միւտէմ զինտէ կիւշի Մէրիէմ Անէնին .
Ճիհանէ կէլմէմիշ պեօյլէ պիր վէլի ,
Մէլէքտէ եօդ էշի Մէրիէմ Անէնին :

Գրազիլէթլէ տօղտու ասըլը զաթի ,
Ալէմէ եէթիշիւր չօդ միւճիզաթի .
Մէվլայէ խուսկ կէչէր հէփ շէֆաաթի ,
Պիր տախի եօք էշի Մէրիէմ Անէնին :

• • • • •

Աշէն սո-րէ Յարո-նի-ն ի-շէրի-ն .
Տէսլան . Սէմայի :

Կիթձէ եօյսէմ սուրբ Յարութիւնի ,
Գանտիլէրին եօդ թառի րի :

Վիրտիմ չվուե
Պու Ճիշանտէ
Խստ սէնին
Պիրէր կիրտիք
Էօփտիւք մէրմէր
Պունտա տըր եէր
Ըիւքիւր կեօղիւմ
Թիւրապինէ
Ազէյուպ այ-
Պագմաղա էթ-
Գլրդ տեօրթ գանտիլ միւտէմ եա նար,
Օն եէտի տէ միյանտէ վար,
Գախունուն իւսթիւնտէ տիր,
Լուսաւորի-
Խւչ միլէթ
Մէղարտէն օ-
Հիսապսրդ գան-
Բուհանի շագ-
Քիւնպէթի չօդ
Իչինտէ բուհ-
Ճիւմլէմիդ ի-
Իչինտէ վար
Եանըն կէզ տիմ,
Էօդ էրպա պի-
կեօրտիւք եէ րի,
հէփ իչէ րի,
սուրը Մէզու րի,
կեօք սահի պի-
իլէ կեօք տիւմ,
եիւզիւմսիւրտիւմ:
աղա տուր տում,
տիմ հիճա պի-
միւտէմ նէր,
միյանտէ վար,
իւսթիւնտէ տիր,
չին թասպի րի-
թափօր տեօ նէր,
լուպ միւնէվ վէր,
տիլէր եա նար,
լրդ նըշա նի-
եիւճէ ու լու,
պանի տօ լու,
սանըն գու լու,
պիր գու Ճա պի-
:

Օ լինէթլի տիր ձիւմլէ եէ րի ,
Իչինսոէ նոս պիլէր վո րի .
Վեօղիւմ իլէ կեօրտիւմ որ եէրի ,
ՕԼ տէմ չէքտիմ իճթինա պի :

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ Դ ՎԵՐԱՅ ՍՈՒՐԲ ՏԵՂԵԱՑ

Ի Ալլայ սուրբ Հրեշտակապետի
Հանիցն Հայոց :

ՍՈՒՐԲ Հրեշտակապետի վանքն մայրապետաց՝ Աննա քահանացապետի տուննէ , և առաջին քանտն Գրիտառի : Անդ է Զիթենի սուրբ ծառն՝ ընդ որ կապեցին զՏերն մեր : Եկեղեցին վեց խորանօք զարդարեալ է .

1. Աւագ խորանն Հրեշտակապետաց .
2. Սերովլեէից { յերկոսին կողմանս Ա-
3. Քերովլեէից { ւագ խորանին :
4. ՍՔ Հռիփսիմեանց խորանն յաւանդա՛ :
5. Առւրբ քանտի խորանն ՚ի հիւսիս :
6. ԱՔ Զարչանաց խորանն ՚րդաւիթն :

Ի Ֆշ սուրբ Յարութեան Աշխարհամաքրան
Տաճարի Եղեալ ուխտաբեղիսն :

1. Աւրսափեւե սուրբ Գողգոթայն և
Խորաննե և պատառեալ Վէմի՝ Յունաց :
2. Ենդ՝ սուրբ Տարածման տեղին և եր-
կու Խորանքն՝ Լապինաց :
3. Սուրբ Գողգոթայի առաջին գուռն
և Խորանն՝ Լապինաց :
4. Քրիստոսի Փուշ պատկի մատուռն և
Խորանն՝ Յունաց :
5. Սուրբ Լուսաւորչի Եկեղեցին՝ Հայոց .
յորում կան երկու Խորանք , յանուն
սուրբ Լուսաւորչի՝ և սուրբ Կարապետի :
6. ԱՌ Հեղինե դշխոյի լուսամնաւան՝ մեր :
7. Սուրբ Խաչիւտն և Խորանն՝ Լապինաց :
8. Քրիստոսի Հանդերձից բաժանման
մատուռն և Խորանն՝ Հայոց :
9. Դանկիանոս Հարիւրապետի մատուռն
և Խորանն՝ Յունաց :
10. Քրիստոսի Երրորդ Բանան՝ յորում
կան երկու Խորանք՝ Յունաց :
11. Սուրբ Պարտէղն և Խորանն՝ Լապինաց :
12. Փոքրիկ Եկեղեցին յանուն սրբոյ Կու-
սին՝ Լապինաց . յորում է և մասն Սեան՝

- ընդ որ կապեցին զքրիստոս :
13. Յարեւելո առաջի Քրիստոսի սուրբ գերեզմանին փառաւոր տաճարն՝ Յունաց :
  14. Առւրբ կենոսառու գերեզմանն Քրիստոսի՝ Հայոց, Յունաց, և Լատինաց, յորումէ և
  15. Առւրբ Հրեշտակի կանգնած քարն :
  16. Փաքրիկ Եկեղեցին և խորանն՝ կից սրբոյ գերեզմանին՝ Խիստոց :
  17. Յովակիոյ Արեմաթացւոյ գերեզմանն և փաքրիկ Եկեղեցին և խորանն՝ Հայոց :
  18. Առւրբ Խղարերից խորանն՝ Հայոց :
  19. Առւրբ Աստուածածնի Ուժաթափման տեղին՝ Հայոց :
  20. Աստի սանդխովք ՚ի վեր՝ մեծ վերնատունն՝ Հայոց, յորում կան Երկու խորանք, Աւագ խորանն՝ Խաչելութեան, և Երաշ խուոր սուրբ Աստուածածնի խորանն :
  21. Առւրբ Պատահատեղին՝ Հայոց, Յունաց, և Լատինաց, Երկրապատելի միայն :
  22. Եղամ նախահօր գերեզմանն, և խորանն ՚ի ներքոյ Գողգոթային՝ Յունաց :
  23. Աստ է և Մելքիսեդեկ քահանացի գերեզմանն՝ ըստ աւանդութեան :
  24. Աշ թագաւորաց գերեզմանին՝ առորմով տաճարին Յունաց՝ հանդեռ Պա-

տանասանեղւոյն :

25. Առաք Յարութեան արտաքին մեծ
դրան պատասեալ Սիւնն :

ՅԱՐՏԱՔԻՆ գաւթի սրբայ Յարութեան
տաճարին է փոքրիկ եկեղեցին մեր՝ յա-
նուն սրբոյն Յովհաննու աւետարանչի ,
որ յատուկ ուխտատեղի է վասն մարմա-
րիսնեաց Սիւն՝ ընդ որ կապեցաւ Փրկիչն
մեր : Ունի երիս խորանս , Յովհաննու
աւետարանչի , Հայր Աբրահամու , և
սուրբ Զարչարանացն Քրիստոսի :

Ասու է և եկեղեցին Խփուոց . և Հայր
Աբրահամու վանքն և Տեառնեղբայր Ռո-
Յակոբայ փոքրիկ եկեղեցին Յունաց , ընդ
որ Ելանեն և . ՚ի մեծ վանան իւրեանց :

Ուխտատեղի է մեղ և սուրբ Գէորգաց
եկեղեցին Խփուոց . և վանքն Ասորաց ,
որ ըստ աւանդութեան՝ էր տուն Մարկո-
սի աւետարանչին : Յերկոսին ՚ի սոսա պա-
տարագեն մերայինք մի անգամ ՚ի տարւոջ :

Գոյ ևս Յովակիմայ և Անհայի տունն ,
բոյց այժմ լքեալ է և թողեալ յամայիս :
՚Եղնալէս և Պլոպատիկէ աւաղանն :

Երբացոյ սրբոյ Երուսաղէմի Եղեալ ու կատարեղէ
և Երեխ յիշաբակաց վայրոն :

1. Առեւբ Փրկչի վանքն մեր, որ էր առւն
Կայիշախայ քահանայապետի : Աստ է Երկ-
րորդ Բանան Քրիստոսի . աստ ուրացաւ
Պետրոս զՏէրն . աստ է և Քրիստոսի
որբոյ Գերեզմանի գրան կափարիչ վէմն,
որ քարն է Աւագ սեղանոյն :

Վանքս այս՝ բաց ՚ի տաճարէն, նորոգ
կառուցաւ գեղեցիկ և չքնաղ յօրինուա-
ծովք ՚ի թուին Փրկչին 1849, յերրորդ
ամի Պատրիարքութեան Կիրակոսի Աբք-
եպիսկոպոսի Երուսաղէմոցւոյ : Դաւիթ
որբոյ վանուցս է գերեզմանատուն Պատ-
րիարքաց և Աւագ լուսարարաց և այլ
ևս նշանաւոր կարգաւորաց : Խակ արտա-
քոյ վանիցս յարեւմուտս կոյս՝ է գերեզ-
մանատուն ընդհանուր քրիստոնէից :

2. Առւրբ Սիոն վերնատունն, ուր էջ Հո-
գին սուրբ յԱւաքեալս . բայց է ՚ի ձեռս
տաճկաց : Աստ են Դաւիթի մարգարէի
և Սողոմոն արքայի գերեզմանքն՝ անմատ-
շելի ՚ի քրիստոնէից :

3. Արքուհւոյ Աստուածածնի սրովէա-

- ապաս գերեզմանն՝ Հայոց , և Յունաց :
Ի մէջ եկեղեցւոյս է Հայր Յովանիայ գե-
րեզմանն ՚ի ձեռս մեր , և Յովանիմայ և
Աննայի գերեզմանքն ՚ի ձեռս Յունաց :
Եւ Աւագ Խորանն մեր՝ որ է կից յորմն
սուրբ Աստուածածնի գերեզմանին . Ասո-
րւոց և Խփուոց պատարագամատոյց Խո-
րանքն՝ մեր . և Երեք Խորանք ևս Յունաց :
4. Արտաքոյ սրբոյ Աստուածածնի տաճա-
րին յարեելս կոյս՝ է այրն ուր ննջեցին ա-
ռաքեալք , և տեղին՝ ուր մատնեցաւ Քրիս-
տոս տէրն մեր , և է ՚ի ձեռս Լստինաց :
5. Մերձ են տատ և Պարտէզն՝ ուր ազօ-
թեաց Փրկիչն :
6. Եւ տեղին՝ ուր աղօթեաց Սրբուհի կոյսն
՚ի ժամուքարկոծման սրբոյն Ստեփաննոսի .
7. Եւ քարկոծման վայրն սրբոյն Ստե-
փաննոսի նախավկոսյին :
8. Տեառն եղքօր նահատակման տեղին՝
մեր , որում մերձ են՝
9. Մարգարէից գերեզմանքն և Աբեսո-
զոմայ արձաննեւ :
10. Աստի ՚ի վայր՝ Սելսվամայ աղբիւրն :
11. Աբբոյ հորն , որոյ յորդութիւնն ՚իր-
շան է բարեբերութեան այնը տարւոյ :

- և պատահի մի անդամ՝ ի միջոցի երից
կամ չորից ամաց :
12. Ճաւներն՝ որ են հին գերեզմանա-
տունք ստորերկրեայք :
13. Աղօյմնն ծառն Եսայի մարդարէի,
և նորին գերեզմանն :
14. Առւրբ Համբարձման լեառն ձիթե-
նեաց, ուր երկիցս՝ ի տարւոջ պատարադ
մասուցանի, ՚ի Տնտեսի կիւրակէի՝ և ՚ի
Համբարձման :
15. Արբոյ Դազարու գերեզմանն :
16. Վրիստոսի նստեալ տեղին, ուր Մա-
րիամ և Մարթայ ընդառաջ դնացին :
17. Ասմիանի աղբիւրն :
18. Աբիմելեքոյ՝ վաթուն և ութ տարի
նեցեալ տեղին :
19. Կողմայի և Դամիանոսի գերեզմանիքն,
որ է Եկեղեցի՝ Յունաց :
20. Խաչալանքն՝ Յունաց :
21. Փիլիպոսի առաքելոյ աղբիւրն :
22. Առւրբ Յօհաննու Կարապետի ծննի-
դեան տեղին և վանքն՝ Լատինաց. և նորին
անապատն :
23. Առւրբ Եղիայի վանքն՝ Յունաց :
24. Եւ Ռաքելի գերեզմանն՝ Հրեից :

Աէթլէհէմ քաղաքն , ուր է մեծակառ
ոյց և սիւնազարդ եկեղեցի , և 'ի մէջ
նորա այրն (Տաղլայն) ուր ծնաւ Քրիստոս
Տէրն մեր Փրկիչն աշխարհի , և է 'ի ձեռս
հայոց և Յունաց . իսկ Մատթեոս՝ որ 'ի նմին
այրի , այժմ է Լատինացւոց . անդ է և
գերեզման նախամօրն Եւոյի :

Հրեքին վանքն Հայոց , Լատինաց և Յունաց :
Եկեղեցին մեր որ 'ի նմա՝ զարդարեալ է
չորս սեղանովլք :

Հովուաց տեղին՝ իրը կէս ժամ հեռի
'ի Բէթլէհէմէ յարեւելս , ուր 'ի ծնքն
դեան Քրիստոսի՝ հրեշտակը երեւեալ
Փառք 'ի բարձունս ասացին :

Ոուրք Գէորգաց վանքն՝ Յունաց :

Հոյր Սաբայի վանքն՝ Յունաց :

Ի սուրբ Երեսապէմէ հետի Եղեալ սեղէն :

Աներք դեան Յորդանան՝ Երկրոտասան
ժամ :

Քրիստոսի փորձութեան Վեան , և
Երիքով վեց ժամ :

Առաջ Կազմարեթ, և լետոն Թարօր՝
Երեսուն Ժամ:

Քրիստոնի հաց բազմացացեալ տե-
ղին և Տիբերական ծովն՝ Երեսուն և
վեց Ժամ:

Յոսպէ (Եաֆայ) Երկրոտասան Ժամ.
ուր է սուրբ Նիկողայոսի վանքն Հոյոց :

Ումիւն ինն Ժամ. յորում է սուրբ
Գեորգայ վանքն Հոյոց :

ԳԱՆ ԹԷՊէտ և ողի ախտառեղիք՝ լժէ
ի ներքո և թէ արտօքո սրբայ քազարիս
Երուսաղէմի, բայց աստ միայն գլխաւոր-
քըն և Երևելիքն յիշեցան. որոց ամենե-
ցուն շնորհիւ՝ տեսութեան և Երկրապա-
գաւթեան, և հուսկ յետոյ վերնոյն Երո-
սաղէմի և Երկնից արքացութեանն Ժա-
ռանգութեան՝ և լուսոյ Երեսացն խրոց
վայելման, զամենայն հաւատացեարս ան-
ուան իւրոյ Տէր Յիսուս աքժանիս արա-
ցէ. որում փառք և Երկրապագութիւն
յաւիտեանս. ամեն :

